

den *Papilio machaon* of Koninginnepage bemachtigd en deze werden met wat regenwormen en vliegen tot voedsel voor de hagedissen, hazelwormen, kikkers enz. bestemd.

Daar ik reeds dikwijls getuige van de maaltijden mijner diertjes geweest was en het bovendien niet goed verdedigen kan, de aanleidende oorzaak en dan nog tevens wellustig toeschouwer te zijn van zulke bloedige tooneelen, verwijderde ik mij, om na een uurtje eens te gaan zien, wat er van al dat voedsel nog restte.

Alles scheen in de magen van de terrariumbewoners verdwenen. Bij nauwkeurig onderzoek ontdekte ik echter hier en daar nog een kronkelend stuk regenworm, eene heerlijk gehavende vlieg en boven, in de takjes van de struikheide verscholen, twee rupsen. Ze hadden de algemeene slachting weten te ontvlieden en waren voor het oogblik buiten gevaar, doch allesbehalve op haar gemak.

Toen ik eenigen tijd later nog eens naar de rupsen kwam kijken, zat de eene doodstil op een ericatakje, de tweede was naar een dood eikenstammetje gekropen en had zich daaraan vastgehecht. Door een dun draadje over het midden van haar lichaam waren zij aan de takken bevestigd. Een paar dagen zaten zij aldus, voortdurend kleiner wordend, naar 't scheen onopgemerkt. Eindelijk kwam er verandering. De groene, ineengeschrompelde rupsen veranderden in twee mooie, groote poppen.

't Merkwaardigst was echter, dat beide poppen niet dezelfde kleur hadden. No. 1 had de groene kleur van de struikheide aangenomen, no. 2 was donkerbruin, precies de kleur van het hout, waarop zij zich bevond. Blijkbaar waren deze kleuren aangenomen, om tusschen de omringende voorwerpen onopmerkt te blijven en zoo voor de vraatzucht van een hagedis of kikvorst bewaard te zijn. Ik vond dit merkwaardig genoeg, om eene nieuwe proef te nemen, nu in een onbewoond terrarium, waar dus de rupsen geen behoefte aan de kleurswijziging zouden hebben. En zie, wat ik verwacht had, gebeurde. De rupsen popten zich in op de groene heide, op bruine stokken, op witte afgeschilde stokken, maar alle poppen waren groen, geen enkele had de kleur aangenomen van het voorwerp, waarop zij zich bevond. Dit bewees duidelijk, dat bij de eerste proef de bruine kleur was aangenomen uit zucht tot zelfbehoud.

Ik kan iedereen, die belang in zulke zaken stelt, aanraden dit jaar eens proeven te nemen met bovengenoemde rups, die bijna 't geheele jaar door op de bladeren der peen te vinden is.

't Is waarlijk verrassend.

Hoog-Keppel.

F. KNAKE.

Wij plaatsen dit stukje in de hoop, dat vele lezers gevolg zullen geven aan de aansporing van de heer Knake, om zelf *vele malen* deze proef te nemen.

Omtrent kleurverscheidenheid bij poppen van vlinders zijn reeds tal van belangrijke waarnemingen gedaan, maar zoover ons bekend is, heeft men nog nooit onderzocht, in hoeverre vrees of ongerustheid van de rups invloed op de kleur der poppen kan hebben. De enkele waarneming, hierboven vermeld, beslist natuurlijk nog niets; met belangstelling zien wij uit naar verslagen van andere proefnemingen. Wie geen rupsen van *P. Machaon* kan krijgen, moet de proef maar eens nemen met de zeer algemeene rupsen van *Vanessa urticae*, die na Juni op iedere brandnetel te vinden zijn.

T.

Een merkwaardig kever-geslacht.

Tot de familie der *Thelephoridae* (de welbekende „Weekschilden“) rekent men het genus *Drilus* Oliv., waarvan in Nederland twee soorten bekend zijn, n.l. *D. flavescens* Fourcr. en *concolor* Ahr. Eerstgenoemde soort werd niet zelden in Mei en Juni aangetroffen in de omstreken van Maastricht, op allerlei lage planten; de andere slechts eenmaal, in twee exemplaren, op waterplanten in Juni bij Vianen.

De op lage planten levende exemplaren dezer soorten zijn uitsluitend mannetjes. Zij zijn 4½—8 m.m. lang, gevleugeld en vallen zeer in 't oog door de gekamde of gezaagde sprieten, terwijl zij voor 't overige de algemeene gedaante der weekschilden en mannetjes-glimwormen hebben. *D. flavescens* is zwart met rood gele dekschilden, *D. concolor* geheel zwart.

De wijfjes daarentegen, welke in Nederland nog nimmer

gevangen zijn, onderscheiden zich aanmerkelijk van de mannetjes, zoowel door vorm als door levenswijze. Zij zijn veel grooter, larvenvormig, dik, met korte, eenigszins snoervormige sprieten, zonder dekschilden en vleugels. Het ♀ van *D. flavescens* werd door Mielzinski ontdekt en beschreven onder den naam van *Cochleoclonus vorax* (Ann. Soc. Nat. I, 1824). Desmarest nam het eerst de paring waar. De wijfjes, welke uiterst zeldzaam schijnen te zijn, leven onder afgevalen bladeren en tusschen gras. De beste wijze om deze te verkrijgen, bestaat in het bijeen verzamelen, gedurende de maanden Februari en Maart van huisjes-slakken, behoorende tot het genus *Helix* (zie bl. 189 e. v. van dezen jaargang), vooral *H. nemoralis*, doch ook *pomatia*, *aspersa* en *hortensis*.

De larven van *Drilus* verslinden de slak, den spiraal-omgang van den horen volgende, van buiten naar het centrum toe, den rug gekeerd naar de columella (spil), de kop naar den bodem van den spiraal-omgang gericht. Volgens Rouget (Catalogue des Coléopt. de la Côte d'Or) ziet men gemakkelijk of in *Helix*-huisjes eene larve aanwezig is, door eene kleine opening te maken aan het einde van den eersten omgang, tegen de monding van den horen aan; men bemerkt dan, wanneer eene larve aanwezig is, de huid der laatste vervelling; verwijderd men dit huidje, dan ziet men het achterlijf der larve; is deze echter nog klein, dan zit zij dieper in den spiraal-omgang en moet men alsdan de opening maken op een gedeelte van den spiraal-omgang iets verder van de monding gelegen.

In October zijn de larven volwassen, zij overwinteren diep in den horen en alvorens te verpoppen, draaien zij zich om, de buik tegen de columella, de kop tegen de monding gericht. Het volkomen insect verschijnt in Mei of begin van Juni.

Ondergeteekende noodigt hen, die in de gelegenheid zijn en den lust gevoelen een onderzoek omtrent de levenswijze van *Drilus* in te stellen, eenig bericht van een eventueel succes aan de redactie van *De Levende Natuur* te willen toezenden. Tevens beveelt hij zich aan voor toezending van ♂ en ♀, liefst op spiritus; daardoor bestaat eenige kans, dat in het tweede deel van zijne ter perse zijnde, „*Coleoptera Neerlandica*“ (waarvan het 1e deel dit jaar verschijnt) een volledig overzicht voor het genus *Drilus* kan gegeven worden.

Door kweken van deze soort uit bijeenverzamelde *Helix* in een suikerflesch met gaas bedekt, verkrijgt men meer mannetjes dan wijfjes.

Den Haag,

Jhr. Dr. ED. EVERTS.

Stationsweg 79.

Naar aanleiding van het artikel over Mieren in de vorige aflevering, bericht ons Dr. H. Bos te Wageningen: De bladluizen van de roos worden niet door mieren bezocht, men loopt dus geen gevaar, bij 't plukken van eene roos die „kriebelende diertjes“ aan zich te krijgen. Voorts wordt *Lasius niger* in den moestuin wel degelijk schadelijk door zijn bladluisteelt.

Verder is de vergrooting van het wijfje van *L. niger* niet ¹³/₁, maar ⁷/₁.

Eindelijk wenscht Dr. Bos, dat wij alsnog duidelijk vermelden, dat de teekeningen op bl. 236 niet geheel oorspronkelijk van hem zijn. ZEd. heeft ze vervaardigd met behulp van objecten naar meer schematische teekeningen, de eerste uit Ed. ANDRE, *Les fourmis*, de laatste naar eene schets van WASMANN.

Aan degenen, die bericht zonden, dat zij met den naturalienhandelaar Heyne wenschten kennis te maken:

Wij zullen dien heer van uw verlangen kennis geven. *Verwacht dus*, indien hij komt, wat nog niet zeker is, *bericht van hem, niet van ons*.

Zeldzame Vlinders?

In aflevering 10 van de „Levende Natuur“ las ik 't bericht van den heer J. C. Cebon te Alfen a/d Rijn, waarin hij als zeldzaamheid vermeldde in 't bezit te zijn gekomen van *Amphidasis betularia* var. *Doubledayaria* en daaronder het antwoord van den heer J. Jaspers. Hierbij wilde ik even melden, dat deze variëteit, om Breda althans, niet zoo zeldzaam schijnt te zijn; althans in de 4 jaar, dat ik vlinders

verzamel, ving ik er bij Breda wel 6 à 7 exemplaren, over 't algemeen meer vrouwelijke. In 't begin de waarde ervan minder kennende, was ik er even slordig mede, als een paar mede-verzamelaars, die er ook gevangen hadden, zoodat thans nog slechts 3 exemplaren in mijn bezit zijn. Ook mij verwonderde hetgeen in Hofmann's werk er van vermeld stond. Zouden sommige lezers van de Levende Natuur wellicht meerdere plaatsen kunnen vermelden, waar deze variëteit niet zoo zeldzaam is?

In den afgeloopen zomer mocht het mij ook gelukken voor 't eerst 2 exemplaren van *Argynnis Paphia* (♀ en ♂) waar te nemen en er van (♂) te vangen. Zijn deze vlinders in Nederland zeldzaam?

Met de beantwoording van deze vraag zoudt u mij zeer verplichten.

A. W. VAN HAEFTEN,

Volgens SNELLEN is *A. Paphia* zeldzaam in Nederland.

J.

De Roos van Jericho.

Mijn vraag, omtrent de „Roos van Jericho”, heeft in de „Levende Natuur” verscheidene pennen in beweging gebracht. Hen, die nog het een en ander betreffende deze merkwaardige plaats willen weten, wijs ik er op, dat er een lezenswaardig artikel over dit gewas geschreven is door den heer H. Wisse in „Elders en Thuis”, Guldenseditie no. 127.

Den Haag.

P. VAN ECK.

Boomkikvorsch.

(Naar aanleiding van een vraag in de vorige aflevering.)

In Deventer op de meisjesschool is een boomkikvorsch, die door een van de leerlingen dezen zomer onder Twello is gevonden, en die ze meegebracht heeft voor het terrarium, waar alle leerlingen dieren voor mogen meebrengen.

LIZE STOFFEL.

Groote-Salamander.

Molge Cristata.

U vraagt naar vindplaatsen van *Molge Cristata*. Nu wil ik u even melden, dat ik er een (een wijfje) in mijn bezit heb, dat gevangen is hier bij Deventer, naar de kant van Twello of Wilp, dus op kleigrond. En bovendien, terwijl ik verleden jaar in 't voorjaar kleine salamanders aan 't vangen was, zag ik in diezelfde sloot ook een groote, die ik evenwel niet kon krijgen. Dit was een half uurtje van Deventer naar 't oosten gaande. De laatste salamander zag ik dus op zandgrond.

W. HUSSELMAN.

Naar aanleiding van uw verzoek in de laatst verschenen aflevering van de *Levende Natuur*, kan ik u mededeelen, dat ik in het bezit ben van een exemplaar van *Molge cristata* (op spiritus), in 1895 te Bostel gevangen. Hopende, dat deze mededeeling u van dienst kan zijn, blijf ik met de meeste achting

Baarn.

H. P. SCHOONENBEEK.

In no. 11 van de „Levende Natuur” vraagt u vindplaatsen van de groote watersalamander.

Ik geloof, dat deze in den Achterhoek heelemaal niet zeldzaam is. Te Hoog-Keppel zijn ten minste verscheidene slooten, waar ze in het voorjaar bij tientallen te snappen zijn. Bij regenachtig weer treft men ze in de maanden Augustus en September op bepaalde, dicht bij het water gelegen wegen geregeld aan. Verleden najaar zag ik te Zutphen er twee over de straat kruipen en iedere huismoeder zal u weten te vertellen, met wat een afgrijzen ze die

groote zwarte „everdassen” uit den kelder haalt, om ze met behulp van eene tang in het vuur te smijten.

De menschen hier noemen ze „vernijng” en beschouwen het vaak eene doodzonde, als ik ze met de hand aanpak.

F. KNAKE.

Bladmossen.

Het stuk over de bladmossen herinnerde mij aan iets dat ik dezen zomer op mijn reisje in Sauerland zag.

We bezochten de Decken-höhle en juist toen ik mijne zuster opmerkzaam maakte op iets, dat ik zag, bemerkte ik, dat onze gids er juist mijn broer op wees.

Het was een groen waas, van heel fijne draadjes, zooals u op een mos-bakje zag, en wel rondom ieder van de gloeilichtjes, waarmee de grot, gedurende het seizoen werd verlicht.

De gids vertelde, dat eerst met het electrisch licht die plantengroei ontstaan was; vroeger, bij de andere (ik meen gas-) verlichting was er nooit iets aan de wanden van de grot te zien geweest.

Hoe ver zouden de mosjes 't daar kunnen brengen, nu ze den heelen winter weer totaal van licht verstoken zullen zijn?

P. S. L. VAN DEINZE.

F. J. B. de M. Het spijt ons, dat Oudemans u te duur is, want dat is het meest aanbevelenswaardige boek over insecten. Dan volgt het werk van Snellen van Vollenhoven, alleen nog maar op verkooping te krijgen, maar dat is al vrij oud. Is het u echter om een niet te duur boekje te doen over torren of kapellen, en mag dat in het Duitsch zijn, dan zal de boekhandelaar Seyffardt op het Damrak wel wat voor u hebben.

T. F. te U. Over uw vriendelijk voorstel hadden wij gaarne eens op de vergadering der N. E. V. (natuurlijk in de pauzeering) met u gesproken, maar we hebben u tot onzen spijt gemist. Enfin, de gelegenheid komt nog wel!

A. de N. te A. Onder musschen komen zeer dikwijls kleurafwijkingen voor.

J. P. G. te Amsterdam. In Heukels, Zakflora (7e druk) kunt u alles vinden wat u begeert: Nederlandsche plantnamen, Latijnsche en zelfs de vertaling dezer laatste op de koop toe.

J. W. R. K. te Nieuwveen. Zaden van wilde planten kunt u krijgen bij Van den Berg te Middelburg. Ook van Meerbeek en Co. te Hillegom kunnen u helpen. En dan zijn uw mede-abonnés er ook nog. Als u in ons blad naar bepaalde soorten vraagt, krijgt u er stellig veel van gestuurd.

Aangeboden:

1 Ex. C. A. J. A. OUDEMANS, De flora van Nederland. Met afbeeldingen. Haarlem 1862. 3 dln. 8vo, zonder den atlas; overigens geheel compleet, gecartonneerd exemplaar.

Utrecht, Neude 21.

TIDDO-FOLMER.

Verbetering.

In mijn opstel over mieren vind ik nog een paar leelijke, instorende drukfouten.

Blz. 236 2e kol. 12 reg. v. o. achterwand lees: achterrand. Aldaar, reg. 8 v. o. staat gesnor, lees: gehoor.

H. A.

